

Seat No.: _____

No. of Printed Pages: 2

[A-21]

Sardar Patel University

M.A. Previous (External) Examination Sanskrit

Friday, Date: 20-04-2018, Time: 10:00 a.m. To 01:00 p.m.

Paper IV - Natyashastra (Adhyay 1.2-6), Dashrupakam, Kavyamimansha

Subject Code - SAN-404

Total Marks: 100

प्र-१ गभे ते भे कारिका सानुवाद सभज्ञवो.

१०

- (१) जग्राह पाठ्यमृग्वेदात्सामभ्यो गीतमेव च।
यजुर्वेदादभिनयान् रसानाथर्वणादपि॥
- (२) चतुर्हस्तो भवेद्दण्डो निर्दिष्टस्तु प्रमाणतः।
अनेनैव प्रमाणेन वक्ष्याम्येषां विनिर्णयम्॥
- (३) स्तम्भः स्वेदोऽथ रोमाञ्चः स्वरभङ्गोऽथ वेपथुः।
वैवर्ण्यमश्रु प्रलय इत्यष्टौ सात्विकाः स्मृताः॥
- (४) यस्मादनैन ते विघ्नाः सासुरा जर्जरीकृताः।
तस्माज्जर्जर एवेति नामतोऽयं भविष्यति॥

प्र-२ गभे ते भे विशे नोध लभो.

२०

- (१) पञ्चप्रश्नाः अने नाट्यप्रयोजनानि
- (२) मध्यमविकृष्टनाट्यमण्डपः
- (३) नाट्यवृत्तयः
- (४) शृङ्गाररसः

प्र-३ (अ) गभे ते भे कारिका सानुवाद सभज्ञवो.

१०

- (१) अवस्थानुकृतिर्नाट्यं रूपं दृश्यतयाच्यते।
रूपकं तत्समारोपाद्दशधैव रसाश्रयम्॥
- (२) पताकानांयकस्त्वन्यः पीठमर्दो विचक्षणः।
तस्यैवानुचरो भक्तः किञ्चिद्नश्च तद्गुणैः॥
- (३) एको रसोऽङ्गी कर्तव्यो वीरः शृङ्गार एव वा।
अङ्गमन्ये रसाः सर्वे कुर्यान्निर्वहणेऽद्भुतम्॥
- (४) ज्ञायमानतया तत्र विभावो मानपोषकृत्।
आलम्बनोद्दीपनत्वप्रभेदेन सा च द्विधा॥

(PTO)

- (બ) ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો. ૧૨
- (૧) પંચાવસ્થા:
 (૨) સન્ધ્યંગોના પ્રયોજન
 (૩) નાટ્યની વૃત્તિઓ
 (૪) વ્યભિચારિભાવ
- પ્ર-૪ ગમે તે બે વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. ૧૮
- (૧) નાયકલક્ષણમ્ અને નાયકના પ્રકાર
 (૨) અર્થોપક્ષેપકા:
 (૩) મુખ, પ્રતિમુખ અને ગર્ભ સન્ધિ.
 (૪) રસનુ સ્વરૂપ અને પ્રકારો.
- પ્ર-૫ ગમે તે ત્રણ સસંદર્ભ સમજાવો. ૧૨
- (૧) દ્વિવિધ શિષ્યમાચક્ષતે યદુત બુદ્ધિમાનાહાર્યબુદ્ધિશ્ચ।
 (૨) તત્રાન્યયોનિર્દ્વિધા - પ્રતિચિમ્બકલ્પ: આલેખ્યપ્રખ્યશ્ચ।
 (૩) વાક્યં વચનમિતિ વ્યવહરન્તિ। તચ્ચ ત્રિધા પ્રણેતૃભેદેન બ્રાહ્મં શૈવં વૈષ્ણવમિતિ।
 (૪) ‘વ્યત્પત્તિ: શ્રેયસી’ इति मङ्गल:। सा हि कवेरशक्तिकृतं दोषमशेषमाच्छादयति।
 (૫) પચ્ચદશાહોરાત્ર: પક્ષ:। વર્દ્ધમાનસોમ: શુક્લો, વર્દ્ધમાનકૃષ્ણિમા કૃષ્ણ: इति पित्र्यं मासमानम्।
 (૬) ‘સ ત્રિધા’ इति द्रौहिणि: - दिव्यो, दिव्यमानुषो मानુષશ્ચ।
 ‘સપ્તધા’ इति यायावरीय:।
- પ્ર-૬ રાજશેખર પ્રમાણે પાક એટલે શું ? તે જણાવી તેના પ્રકારોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો. ૧૮
- અથવા
- સવિસ્તર નોંધ લખો.
- (૧) રાજશેખર પ્રમાણે કાવ્યહેતુ
 (૨) રાજશેખર પ્રમાણે કવિસમય અને તેના પ્રકારો.

—X—